

הרעיון היהודי

משיעורי הרב יהודה קרויזר שליט"א
בהוצאת ישיבת "הרעיון היהודי" רח' שמריה 11
ת.ד. 6918 ירושלים 5823540-02

לעיון

שלמה ז"ל בן יהודה הי"ו
ישי ז"ל בן יהודה הי"ו
אחיה ז"ל בן שלום הי"ו
איתן יצחק ז"ל בן ברוך הי"ו
צופיה ז"ל בת מטילדה הי"ו

קורבן מוסף של חג הסוכות

המביאים	ציבור. ^א
הסיבה	חובה. ^ב
מהיכן מביאים	מהארץ ומחוץ לארץ. ^ג
מין הקורבן	פרים, אילים, כבשים – זכרים, שעיר עזים – זכר. ^ד
גיל הקורבן	כבש – בן שנה. שעיר עזים – בן שנה. איל – בן שנתיים, משנכנס בשנתו השניה ליום ל"א. פר – בן שנתיים ושלוש. ^ה
מספר הקורבנות	בכל יום משבעת ימי החג מקריבים שני אילים, ארבעה עשר כבשים ושעיר חטאת, ביום הראשון מקריבים שלושה עשר פרים ובכל יום פוחתים פר אחד. ^ו
סדר ההקרבה	פרים, אילים, כבשים, שעיר. ^ז
בדיקת מומים של קורבנות העולה	לפני הקדשת הקורבן בודקים אותו אם אין בו מום. ^ח
הקדשה	אחרי הבדיקה מקדישים את הקורבן לעולה. ^ט
השקאה	משקים את הקורבן מים כדי שיהיה נוח להפשיט את עורו. ^י
מקום השחיטה	מוליכים את קורבן העולה למקום השחיטה שהוא בצפון המזבח. ^{יא}
עמידת הקורבן	מעמידים את הקורבן כשפניו למערב ואחוריו למזרח. ^{יב}
הקרבה בלי סמיכה	אין סמיכה בקורבן עולה של ציבור. ^{יג}
הכנת הקורבן לשחיטה	משכיבים את הבהמה על גבה, ראשה לדרום ופניה למערב ומכניסים את צוארה בטבעת של המשמר העובד באותו שבוע. ^{יד}
כפיתת הקורבן עמידת השוחט	אוחזים בידים, יד ורגל, יד ורגל של הקורבן. ^{טו} השוחט עומד במזרח ופניו למערב ובידו סכין מכלי שרת. ^{טז}

^א רמב"ם מעשה הקורבנות פ"א ה"ה.

^ב רמב"ם תמידין ומוספין פ"י ה"ג-ד.

^ג רמב"ם מעשה הקורבנות פ"יח ה"א.

^ד רמב"ם תמידין ומוספין פ"י ה"ג, מעשה הקורבנות פ"א ה"טו.

^ה רמב"ם מעשה הקורבנות פ"א ה"יב, יד.

^ו רמב"ם תמידין ומוספין פ"י ה"ג-ד.

^ז רמב"ם תמידין ומוספין פ"ט ה"ז.

^ח רמב"ם איסורי מזבח פ"א ה"א-ב.

^ט רמב"ם מעשה הקורבנות פ"יד ה"יב, בנדרים ובנדבות יכול להקדיש גם בלב, ונראה דה"ה גם בקורבנות חובה. לדעת ספר עבודת הקורבנות סימן קמו ס"ק יג צריך להקדיש בפה.

^י רמב"ם תמידין ומוספין פ"א ה"ט בדין קורבן התמיד, לדעת הש"ך ביו"ד לט ס"ק לב הטעם שמשקים כדי למנוע סירכות.

^{יא} רמב"ם בית הבחירה פ"ה ה"טו-טז.

^{יב} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"יד. הרמב"ם לא פירש אם אחורי הבהמה לצפון כמו בהעמדת הפר ביום כיפור, יומא לה:, או שהוא סובר כשיטת רש"י ביומא לו. שאחורי הבהמה למזרח.

^{יג} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"ח, י.

^{יד} רמב"ם תמידין ומוספין פ"א ה"י-יא, בית הבחירה פ"ה ה"יד.

^{טו} רמב"ם תמידין ומוספין פ"א ה"י.

מחשבת השוחט	השוחט צריך לחשוב בזמן השחיטה לשם שישה דברים: (1) לשם הזבח, כלומר לשם עולה (2) לשם הזבח הוא הציבור (3) שהזבח להשם ברוך הוא (4) שיקטירו לאישים, כלומר שכוונתו להעלות את הנתחים על האש ולא לצלותם על גבי גחלים. (5) שהקטרתו לריח בלבד, כלומר שכוונתו לצלות את האיברים רק על המזבח ואינו רוצה לצלותם תחילה מחוץ למערכה ואחר כך להקריבם. (6) שריח זה נחת רוח לפני השם. ¹⁷
השחיטה	השוחט צריך לשחוט בצורה כזו שכל הדם יתקבל במיזרק, לכן השוחט אוהז את הסימנים בידו ומוציאן עם הורידים לאווירו של המיזרק ושוחט. ¹⁸
קינוח הסכין	בגמר השחיטה השוחט מגביה את הסכין שלא יפול דם מהסכין לתוך המיזרק, ומקנחו בשפת המיזרק מצידו החיצוני. ¹⁹
קבלת הדם	הכוהן המקבל את הדם אוהז בידו הימנית את המיזרק ומקבל את כל דם הנפש. אם קיבל דם בכמות קטנה שיש בה כדי הזיה, כשר. ²⁰
הולכה	הכוהן מוליך בידו את הדם למזבח החיצון, ונעמד כנגד קרן מזרחית צפונית של המזבח. ²¹
זריקה	הכוהן זורק מהדם שבמיזרק זריקה אחת על זוית המזבח, מחצי המזבח ולמטה, באופן שהדם יתפשט לשני קירות המזבח הצפוני והמזרחי. אחרי כן הכוהן הולך דרך ימינו לקרן מערבית דרומית של המזבח וזורק את הדם באותו אופן. אם נתן מתנה אחת בלבד, כיפר. ²²
שירי הדם	את שירי הדם שופך הכוהן על היסוד הדרומי של המזבח. ²³
תלית הבהמה	נוקבים ברגל השמאלית בין הגידים לעצם, ותולים את הבהמה בנקב זה על עמוד שבבית המטבחים. פר מפשיטים בלי תליה. ²⁴
תחילת ההפשטה	מפשיטים את העור מצד הרגלים לצד הראש עד החזה. ²⁵
חיתוך	הגיעו לחזה חותכים את הראש ואת הכרעיים, שהם החלק התחתון של הרגלים עד הברך. ²⁶
השלמת ההפשטה	משלימים את הפשטת העור. ²⁷
ניתוח	מנתחים את הקורבן לנתחים ולא מוציאים את האמורים. ²⁸
הדחה	בזמן הניתוח נוטלים את הכרעיים, הכרס והקרביים ומדיחים אותם במים. את הכרס מדיחים כל צורכו בבית המדיחים, ואת הקרביים מדיחים על שולחנות השיש שבין העמודים, ואין פוחתים משלוש הדחות. ²⁹
הולכה	נוטלים את האיברים ומוליכים אותם לכבש המזבח, ומניחים אותם בחציו התחתון של הכבש, במזרחו. ³⁰
מליחה	את האיברים מולחים מכל הצדדים כמו שמולחים בשר לצלי. ³¹
סדר ההקרבה	כסדר הזה המבואר בסעיפים ח-לא עשו לכל אחד מהפרים, לאיל ולכל אחד משבעת הכבשים. ³²
זריקה ועריכה	זורקים את האיברים על האש, ומסדרים אותם שם בצורה מסודרת, בתחילה מקטירים את איברי הפרים ואח"כ את איברי האיל ואח"כ את איברי הכבשים. ³³

¹⁷ תמיד פי"ד מ"א, ותמה הלחם משנה בהלכות תמידין ומוספין פי"א הי"י מדוע הרמב"ם לא הזכיר דין זה, רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ד הי"ז.

¹⁸ רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ד הי"א, מספיק מחשבה בלב – ליקוטי הלכות זבחים מו: זבח תודה ד"ה לשם.

¹⁹ רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ד הי"ח.

²⁰ רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ד הי"ח.

²¹ רמב"ם פסולי המוקדשין פי"א הי"כב-כג.

²² רמב"ם פסולי המוקדשין פי"א הי"כב-כג.

²³ רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ה הי"ו, פסולי המוקדשין פי"ב הי"א.

²⁴ רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ה הי"ו, בית הבחירה פי"ב הי"א.

²⁵ רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ו הי"ה.

²⁶ רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ו הי"ה.

²⁷ רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ו הי"ה.

²⁸ רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ה הי"ט-כא.

²⁹ רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ו הי"א.

³⁰ רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ו הי"ו.

³¹ רמב"ם תמידין ומוספין פי"ו הי"ג.

³² רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ו הי"ד, איסורי מזבח פי"ה הי"א.

³³ רמב"ם תמידין ומוספין פי"ט הי"ז.

בדיקת מומים של החטאת	לפני הקדשת הקורבן בודקים אותו אם אין בו מום. ^{לד}
הקדשה לחטאת	אחרי הבדיקה מקדישים את הקורבן לחטאת. ^{לה}
השקאה	משקים את הקורבן מים כדי שיהיה נוח להפשיט את עורו. ^{לו}
מקום השחיטה	מוליכים את קורבן החטאת למקום השחיטה שהוא בצפון המזבח. ^{לי}
עמידת הקורבן	מעמידים את הקורבן כשפניו למערב ואחוריו למזרח. ^{לז}
הקרבה בלי סמיכה	אין סמיכה בחטאת ציבור. ^{לט}
הכנה לשחיטה	משכיבים את הבהמה על גבה, ראשה לדרום ופניה למערב, ומכניסים את צווארה בטבעת של המשמר העובד באותו שבוע. ^{לז}
כפיתת הקורבן	הכוהנים אווזים בידיהם יד ורגל, יד ורגל של הקורבן. ^{מא}
עמידת השוחט	השוחט עומד במזרח, פניו למערב, ובידו סכין מכלי שרת. ^{מב}
מחשבת השוחט	השוחט צריך לחשוב בזמן השחיטה לשם שישה דברים: (1) לשם הזבח, כלומר לשם קורבן חטאת. (2) לשם הזוכה, הוא הציבור. (3) שהזבח להשם ברוך הוא. (4) שיקטירו לאישים, כלומר שכוונתו להעלות את האימורים על האש ולא לצלותם על גבי גחלים. (5) שהקטרתו לריח בלבד, כלומר שכוונתו לצלות את האימורים רק על המזבח ואינו רוצה לצלותם תחילה מחוץ למערכה ואחר כך להקריבם. (6) שריח זה נחת רוח לפני ה'. ^{מג}
השחיטה	השוחט צריך לשחוט בצורה כזו שכל הדם יתקבל במיזרק, לכן השוחט אווז את הסימנים בידו ומוציאן עם הורידים לאווירו של המיזרק ושוחט. ^{מד}
קינוח הסכין	בגמר השחיטה השוחט מגביה את הסכין שלא יפול דם מהסכין לתוך המיזרק, ומקנחו בשפת המיזרק מצידו החצוני. ^{מה}
קבלת הדם	הכוהן המקבל את הדם אווז בידו הימנית את המיזרק ומקבל את כל דם הנפש. אם קיבל דם בכמות קטנה שיש בה כדי הזיה, כשר. ^{מו}
הולכה	הכוהן מוליך בידו את הדם למזבח החצוני, כשהכוהן מגיע אל המזבח הוא עולה בכבש הגדול, פונה לימינו לכבש הקטן, מגיע לסוכב ונעמד ליד קרן דרומית מזרחית. ^{מז}
נתינת הדם	הכוהן טובל את אצבעו הימנית הסמוכה לאגודל בדם שבמיזרק, סומך את אצבעו בעזרת האגודל והאמה, ויורד כנגד חודה של הקרן, מחצי המזבח ולמעלה, עד שיכלה כל הדם שבאצבעו. ^{מח}
קינוח	כשהכוהן גומר את נתינת הדם על הקרן הוא מקנח את אצבעו בשפת המיזרק מבחוץ. ^{מט}

^{לג} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ו ה"ד.

^{לד} רמב"ם איסורי מזבח פ"א ה"א-ב.

^{לה} רמב"ם איסורי מזבח פ"א ה"ב.

^{לו} רמב"ם תמידין ומוספין פ"א ה"ט בדין קורבן התמיד, לדעת הש"ך ביו"ד לט ס"ק לב הטעם שמשקים כדי למנוע סירכות.

^{לי} רמב"ם בית הבחירה פ"ה ה"ט-טז, מעשה הקורבנות פ"ה ה"ב-ג.

^{לז} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"יד, הרמב"ם לא פירש אם אחורי הבהמה לצפון כמו בהעמדת הפר ביום כיפור, יומא לה: , או שהוא סובר כשיטת רש"י ביומא לו. שאחורי הבהמה למזרח.

^{לט} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"יח.

^מ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג ה"יח.

^{מא} רמב"ם תמידין ומוספין פ"א ה"י.

^{מב} תמיד פ"ד מ"א, ותמה הלחם משנה בהלכות תמידין ומוספין פ"א ה"י מדוע הרמב"ם לא הזכיר דין זה, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ד ה"ז.

^{מג} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ד ה"י-יא, מספיק מחשבה בלב – ליקוטי הלכות זבחים מו: , זבח תודה ד"ה לשם.

^{מד} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ד ה"יח.

^{מה} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ד ה"יח.

^{מו} רמב"ם ביאת המקדש פ"ה ה"יז-יח.

^{מז} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ה ה"ז.

^{מח} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ה ה"ז.

^{מט} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ה ה"יח.

המשך נתינת הדם	הכוהן הולך לקרן מזרחית צפונית, טובל את אצבעו בדם ונותן את הדם כסדר המבואר בסעיפים כא-כב, וכן הוא נותן על שאר קרנות המזבח, קרן צפונית מערבית וקרן מערבית דרומית. ¹
סמוך לקרן	אם הכוהן נתן את הדם לא על חודה של הקרן אלא באמה הסמוכה לקרן, בדיעבד עלתה הנתינה. ²
שירי הדם	את שירי הדם הכוהן שופך על היסוד הדרומי של המזבח. ³
הפשטת העור	אחרי נתינת הדם מפשיטים את העור, אם הפשיטו את העור לפני נתינת הדם, הקורבן לא נפסל. ⁴
האימורים	אחרי הפשטת העור מוציאים את האימורים. אימורי העז הם: החלב שעל הקרב, החלב שעל הקיבה, שתי הכליות והחלב שעליהן, החלב שעל הכסלים, יותרת הכבד עם מעט מהכבד. ⁵
הולכה	מוליכים את האימורים לכבש המזבח. אפשר להוליך את האימורים כשהם בידו של הכוהן או בתוך כלי. ⁶
מליחה	מולחים את האימורים מכל הצדדים כמו שמולחים בשר לצלי. ⁷
העלאת האימורים	מעלים את האימורים לראש הכבש. ⁸
זריקה	זורקים את האימורים על גבי האש. ⁹
נסכים	קורבן עולת בהמה טעון נסכים שהם: סולת, שמן ויין. ¹⁰
שיעור הנסכים	לכל כבש מביאים: עישרון סולת בלול ברבע ההין שמן, ורבע ההין יין. לכל איל מביאים: שני עשרונים סולת בלולים בשלישית ההין שמן, ושלישית ההין יין. לכל פר מביאים: שלושה עשרונים סולת בלולים בחצי ההין שמן, וחצי ההין יין. ¹¹
המנחה	המנחה קרבה כליל על גבי המזבח. ¹²
היין	את היין מנסכים לספל שעל גבי המזבח בקרן דרומית מערבית. ¹³
אכילת הבשר	בשר החטאת נאכל בעזרה לכוהנים זכרים כשהם נימולים וטהורים. ¹⁴
צורת האכילה	את בשר החטאת אפשר לאכול: צלוי, שלוק או מבושל, ולתבלו כתבלין חולין. ¹⁵
זמן האכילה	בשר החטאת נאכל ביום השחיטה ובלילה שאחריו עד חצות. ¹⁶

¹ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ה ה"ז.

² רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ה ה"ז.

³ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ה ה"י.

⁴ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ה ה"יח, פ"ז ה"א, פסולי המוקדשין פ"יט ה"ט.

⁵ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ה ה"יח, פ"ז ה"א, פ"ז ה"א.

⁶ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ז ה"א.

⁷ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ז ה"א, איסורי מזבח פ"ה ה"יא.

⁸ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ז ה"א.

⁹ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ז ה"א.

¹⁰ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ב ה"א-ב.

¹¹ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ב ה"ד.

¹² רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ב ה"א.

¹³ רמב"ם תמידין ומוספין פ"י ה"ז, עיין ברמב"ם במעשה הקורבנות פ"ב ה"א בראב"ד שם, בכסף משנה שם ובלחם משנה שם.

¹⁴ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ז ה"א, פ"י ה"א, ה"ג, ה"ט.

¹⁵ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י ה"י.

¹⁶ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י ה"ז-ח.